

omikanih Slovincov tako malo „spreumetnih“, da ugodnosti in vrednosti omenjenih abecednih novarij za občno rabo, pri vsem naštevanji njih prednosti, le še ne zapopadejo in ne vedó ceniti.

Ni me volja spuštati se v razkaze in dokaze vseh posamnih nepopolnost „novih domesticnih čerk za slovenski alfabet“; to bi bilo predolgočasno za bravece, katerih ima vsak tudi lastne oči za razsodbo te reči po svojem vkusu. Nič ne omenim še o najvažnejših lastnostih za občno rabo njih ličnosti in lahkopisnosti, ker vém, da „o vkusu se ni prepirati“. Naj tedaj tudi v to določbo vsak bravec, kteremu je kaj mar za to, vzame v roko dve zadnje zglednje „poskušnji“ iz 34. in 48. lista „Novic“, naj pregleduje po njih zgledne čerke od „stebrine“ do „stebrine“, pa naj jih tudi poskusi sam pisati; potem naj sodi vsak za-se o njih djanski ugodnosti za rabo! Le to se pa derznem tudi jez opomniti in priporočiti v resin prevdarek vsem, kterim je na tem kaj ležeče, da imamo Slovenci že enkrat kaj določenega, doslednjega in stalnega v svojem pravopisu. Koliko in koliktero pomot in zmešnjav bi napravljale mnoge teh domesticnih čerk že le s tem, da so premalo razločene ali prepodobne oblike med sabo; še bolj pa s tem, da se za eno in ravno tisto čerko ponuja po troje, čvetero do devetero po vsem različnih oblik (poglejte le domesticne za ž I. predmena v zadnji „poskušnji“) in to na prosto „odvoljo“ tiskarjev in pisarjev, kateri avtokrat ali ktera skupščina bo določila svetu, kaj naj veljá? — in poslednjič bi bila cela prekucija s tem, da se že znane in vpeljane čerke prekeršujejo na druge imena (glase) — kakor: c za s in s za z. Je li mogoče, zmešnjave še dalje gnati? Pri tako nerazločnih in poljubnih oblikah in tako premenljivih glasih bi se pač te zmešnjave mogle narašati zares na „milijone“ in „bilijone“! — Gospod ponujavec „novih domesticnih“ za une bi mogel saj toliko spreviditi, da po vsaki novi „poskušnji“ s premenjenimi oblikami sam vse té obsodi nepopolnosti in neugodnosti; sicer bi jim ne bilo treba vsake kvatre prestrojev! In kaj hočemo reči o nedoslednosti nove „poskušnje“, ki hoče odpraviti po svojih domesticnih čerkah „nadležne in zamudne nadznamke“, pa namesti njih v ravno tisto službo vpeljuje — podznamke! Poglejte jih častiti braveci v zadnji „poskušnji“ 48. lista „Novic“ v besedah očenaša: „kruh“ — po vseh preodmenih, „či“ v zadnjem tistem in „témuč“ v zadnjem pisnem.

Je li mogoče še kaj nedoslednjega? Je li to odprava: premeniti rožičke v repičke? — So li take novarije — poprave?

Da pa spoštovani rodo- in vedoljub, znajdbar teh „novih domesticnih čerk za Slov. alf.“ *) ne bo mislil, da imam oči le za njih nepopolnosti in ne tudi za nekatere očitne zboljšave, in da se prepriča, da meni je le za resnico in pravico, ne pa za zbadalico: priznam rad tudi jez vpričo vseh bravecov „Novic“ tistim njegovih čerk pred njih domesticovanimi, kterim ta čast gré po njih nasebni zveršenosti. Al to zaslugo morem priznati le edinima dvema sledečima: x namesti k in l namesti lj — pa obema le v pisni obliki. Perva je lepša in ložepisna kot k, ki je najokorneja in nerodnejša med vsemi čerkami stare abecede; nje glavna prednost pa je ta, da ravno ona dopolne tudi Slovincem število letniških čerk za časopisje: MDCLXVI. — Druga pa je enojna, določna (za lj) in razločna (od l), lepa in lahkopisna, tedaj zares

vredna vpeljave. Obé se pomembno združite v besedi „xra l“. Al zavolj dveh dobrih čerk se ne bo premenila naša pisava. Prepozno je za kogar koli, več misliti na to: prepozno, več misliti na vpeljavo le nekterih domesticnih čerk, če še toliko ugodnih, ker nam že terka na duri vés drug alfabet, Slovincem skoz in skoz nov od konca do kraja — **cirilica**, o kateri hočem omeniti drugo pot kaj več, ako je „Novicam“ všeč. Abecedar.

Poziv rodoljubnim Slovincem!

Preuzvišeni gospod diakovački in bosanski škof Josip Juraj Štrosmajer so s dopisom od 10. t. m. presvitlemu banu trojedne kraljevine, gosp. baronu Šokčeviću 50.000 fl. za utemeljenje jugoslavenske akademije znanstva s tem dodatkom izročili, da ta akademija, ktera bi se v Zagrebu osnovati imela, tudi Slovence in Bulgare v svoje krilo vzeti ima. Slovenci, verli bratje jugoslavenski, kakošno važnost ta akademija za nas imela bode, to zdaj le še malo prevdariti moremo, al misliti si znamo, da za napredek našega znanstva in slovstva bode neprecenljiva.

Slovenci! ako hočete tega krasnega zavoda deležni biti, terja od nas čas, da mi s celo jakostjo ta prekrasni namen prevzvišenega gosp. škofa podpiramo!

Postavili so blagi škof zastavo, okolo koje se mi vsi zdaj zbirati moremo; zatorej Slovenci na noge! hvalite ta prelepi namen djansko, in žertovajte na oltar domovine dnar, knjige, spise itd. *) Vsak po svoji moči, po svojem stanu vdeležite se tega lepege dela, da bode akademija jugoslavenska v prid in slava domovini, ki bode po nji stopila v kolo družih znanstvenih naprav carstva avstrijanskega!

V Karlovcu 15. decembra 1860.

Leop. Mart. Krajnc,

c. k. okrajnega urada in sodništva aktuar.

Dopisi.

Na Dunaji 8. grudna. H. B. — Čas hiti in mi ž njim, pa tudi poteka. Dragi so na vsako stran njegovi trenutki. Znano je vsakemu, da nova dōba nam je nastopila, dōba zares imenitna za cesarstvo celo, pa za nas Slovence tudi, — dōba ustavnega življenja in razvitka na temelji cesarskega diploma od 20. oktobra, v kterem je zagotovljena prihodnost naša, so zapisane pravice vsakemu narodu s preimenitnim pristavkom veselega upanja: „da Bog svojega blagoslova temu ne bo odrekel!“ Tedaj naj prejme in vživa vsak narod vse svoje ustavne pravice; razume se, da tedaj tudi narod slovenski. Odveč pa mislim da je že, če bi hotel razlagati, da tudi mi smo res narod, da imamo kakor vsak drug svoje lastne potrebe in zadeve, in da tudi nam 20. oktober kaj veljá! Kdor tega še ne razume, ne bo razumel in se preveril, če bi se še tako dolgo in široko mu razkladalo; brez ugovora se mora od njega reči, da je slep na duši in na telesu, ali pa da je hudoben in popačen, malopriden človek in izdajavec domovine najgerše baže. Cesarski diplom želí in hoče novo Avstrijo z vsemi njenimi deli; vsem je podeljena dobrot ustavnega življenja, vsem pravica narodnega izobraževanja in narodske moči, da postanejo po tej novi močni in veliki in ž njimi vred skupna država. Le eden ni izvzet ali pozabljen kakor pankert, in ker na vse enak del bremen in plačil spada, ker morajo vsi več ali manj s svojimi najdražjimi rečmi državi pomagati, se že naravno, če bi tudi diploma ne bilo, razume, da se tudi podeljenih dobrot vsi brez prideržkov imajo udeležiti. Kteri in kakošni so pa tisti ljudje, ki nam zdaj te kratijo, ki na vrat na nos vpijejo in delajo, da bi nam naš pravični delež uničili, da bi nas

*) Naj nam verjamejo častiti gospod, ki nas hočejo osrečiti z novimi čerkami, da vse njih prizadeve bojo brez uspeha, ker noben slovansk časnik še ne omenil ni njih ponudbe, in da vsi veliki stroški, ki jih darujejo blagi rodoljub abecednim „poskušnjam“, bi bili velika velika dobrot domovini, ako bi ta dnar obrnili po kaki drugi poti slovenskemu slovstvu v prid, ki bi njih ime zapisalo v zlate bukve domorodcov naših na veke!

*) Vredništvo „Novic“ bo rado naberalo doneske za to velevažno národno napravo, berž ko bo odbor v Zagrebu ustanovljen, kteremu se bo imel nabrani dnar pošiljati.